

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

ΤΩΝ ΘΕΣΕΩΝ

ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟ-ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗΣ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ

Α. ΝΕΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Β. Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΟΥ ΧΤΕΣ

Γ. ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

ΝΕΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

1. Η 18η Σύνοδος της Κ.Ε. βρίσκει το ΠΑ.ΣΟ.Κ. και την Αλλαγή μπροστά σ'ένα νέο κρίσιμο σταυροδρόμι.

ΠΑ.ΣΟ.Κ. και Λαός προέρχονται από μια ιστορική πολιτική Νίκη.

Ταυτόχρονα ωρίμασαν οι συνθήκες για νέες πολιτικές και οργανωτικές προτεραιότητες που υπαγορεύονται από τις ανάγκες της νέας τετραετίας.

Ανάγκες που απαιτούν απάντηση σε μια σειρά από κληρονομημένα προβλήματα και αιτήματα, και προσαρμογή σε μια καινούργια πολιτική συγκυρία, με νέα ποιοτικά χαρακτηριστικά που απαιτούν πάνω απ'όλα νέα ορμή και δύναμη στην πόλη του Λαού μας για ανεξαρτησία και σοσιαλισμό.

Είναι μια περίοδος με πολλές ομοιότητες και αντιστοιχίες μ'ε-
κείνη του 1978 και της 2ης Συνόδου.

Στη 2η Σύνοδο χαράξαμε μια στρατηγική και πολιτική γραμμή στην προοπτική της εξουσίας, που έπρεπε να διανύσει ένα ολόκληρο χρόνο γι ν'αποκρυσταλλωθεί ως οργανωτική πολιτική (5η Σύνοδος).

Σήμερα αντίστοιχα είναι επείγον να προσδιορίσουμε ουσιαστικά μια νέα πολιτική γραμμή που ταυτόχρονα οφείλει ν'αποκρυσταλλωθεί σε οργανωτική πολιτική και αντίστοιχη διάταξη των δυνάμεων του ΠΑ.ΣΟ.Κ. στην προοπτική ολοκλήρωσης της Αλλαγής.

Αυτό προϋποθέτει μια νέα στρατηγική συμφωνία κι ένα νέο καθοδηγητικό συμβόλαιο, όχι διακηρύξεων αλλά πολιτικής πράξης.

Δε σημαίνει φυσικά ότι αυτές οι ανάγκες αναιρούν τους πολιτικούς μας στόχους και τις προτεραιότητες, ούτε πολύ περισσότερο τη γενικότερη στρατηγική μας.

Απαιτούν όμως στον ίδιο δρόμο, και για την υλοποίηση τους διορθωτική πορεία σε σχέση με το ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ της Αλλαγής.

Απαιτούν άμεση υλοποίηση των αποφάσεων του Συνεδρίου για αναβάθμιση του Κινήματος και συνολική στροφή στην κοινωνία.

Μόνο με άμεση ανταπόκριση σ'αυτές τις απαιτήσεις μπορεί να επενδυθεί πολιτικά, οργανωτικά και ιδεολογικά η Νίκη της 2 του Ιούνη, να υπάρξει συνέχεια, δικαίωση και ολοκλήρωση της πορείας μας, να αποδειχθεί ότι το ΠΑ.ΣΟ.Κ. όχι μόνο εξακολουθεί να συνδέεται με την προοπτική της ριζικής κοινωνικής αλλαγής αλλά είναι επί πλέον ο κύριος ενσαρκωτής της και η μοναδική αξιόπιστη και βιώσιμη πρόταση που την υλοποιεί.

2. Το σύνθημα μας "χωρίς νικητές και ηττημένους για την Ελλάδα του 2000", συμπυκνώνει τα κυρίαρχα πολιτικά και στρατηγικά αιτήματα και καθορίζει τις ανάγκες και τις προοπτικές της νέας τετραετίας.

Ο μακροπρόθεσμος χρονικός ορίζοντας δεν είναι αναγκαίος μόνο για την ολοκλήρωση του σοσιαλιστικού μετασχηματισμού της ελληνικής κοινωνίας και για την κατάκτηση της εθνικής μας Ανεξαρτησίας στα πλαίσια του ειρηνικού και δημοκρατικού δρόμου.

Υποδηλώνει ταυτόχρονα τη συνέχεια, την κλιμάκωση των ενδιαμέσων στόχων, το ενιαίο της πορείας μετάβασης, τη συνοχή και την στρατηγική στόχων, μέτρων και πολιτικών, το όραμα και τη στρατηγική που το υλοποιεί.

Επισημαίνει παράλληλα τον τρόπο που οφείλουμε ν'απαντήσουμε στα κυρίαρχα μηνύματα των εκλογών, στον απεγκλωβισμό των κοινωνικών δυνάμεων από τις πολιτικές και κομματικές προκαταλήψεις που τις συνδέουν με την άρχουσα τάξη, στις τραυματικές εμπειρίες των τελευταίων δεκαετιών, στην συγκρότηση, την ενδυνάμωση και τη συνοχή των κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων της Αλλαγής.

Αποδεικνύει, τέλος, ότι εκτιμούμε τόσο τα βήματα και τα άλματα της πρώτης τετραετίας, όσο και τα λάθη, τις αδυναμίες και τις αναστολές της και χαράζουμε δρόμο λαϊκής ενότητας, εθνικής ομοψυχίας ανανεώνοντας το όραμα, δυναμώνοντας τον αγώνα, και εξειδικεύοντας τις πολιτικές μας.

Η εμπειρία του ΧΤΕΣ και τις συγκεκριμένες ανάγκες του ΣΗΜΕΡΑ, δίνουν την προοπτική για το ΑΥΡΙΟ.

Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΟΥ ΧΤΕΣ

3. Η εμπειρία του ΧΤΕΣ μπορεί να αποβεί πολύτιμος οδηγός και βηματοδότης για μας μόνο αν ξεπερνά με επιτυχία δύο αφοριστικές συμπληγάδες που δεν προσιδιάζουν σ'ένα σοσιαλιστικό κίνημα που έχει πρώτη και καθοριστική του αρχή την αυθεντική σχέση με την αλήθεια και την πραγματικότητα.

Η πρώτη, εκτιμώντας την πραγματικά αλματώδη πορεία του ΠΑ.ΣΟ.Κ. σ'αυτά τα έντεκα χρόνια να πέσει σ'ένα αντικειμενισμό ερμηνεύοντας τα πάντα νομοτελειικά και εφησυχάζοντας για την συνέχεια της πορείας.

Η δεύτερη, στην αντίπερα όχθη, δίνοντας στρεβλή διάσταση σε κάποιες αρνητικές όψεις αυτής της πορείας, να την κρίνει αποσπασματικά μένοντας σ'ένα έσχατο υποκειμενισμό και μηδενίζοντας την ιστορική κρισιμότητα και προσφορά του ΠΑ.ΣΟ.Κ. στην νεώτερη πολιτική ζωή του τόπου.

Ξένο και με τις δύο αυτές πρακτικές το ΠΑΣΟΚ απέδειξε ότι στους πιο σημαντικούς σταθμούς της ιστορίας του, έβρισκε πάντα σωστά, ανίχνευε με διορατικότητα και προσδιόριζε με σαφήνεια όλες εκείνες τις παραμέρους που το βοηθούν σε νέα άλματα.

Μια σύντομη και επιγραμματική πολιτική αποτίμηση της πορείας της Αλλαγής που ακολούθησε από το Συνέδριο μέχρι την εκλογική νίκη της 2 του Ιούνη, αποτελεί μια χρήσιμη αναφορά.

4. Στην αφετηρία βρίσκεται πάντοτε η σχέση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. με το γενεσιουργό του αίτιο τον πολιτικό και κοινωνικό ριζοσπαστισμό.

Οι διαδοχικές εκλογικές καταγραφές του '74, του '77, του '81, του '82, του '84 και του '85 σηματοδοτούν την πορεία αυτής της σχέσης που βρίσκεται σε συνάρτηση τόσο με την κρίση και τ'αδιέξοδα της άρχουσας τάξης και των φορέων της, όσο και με την κρίση, την καθήλωση και τις αντιφάσεις της παραδοσιακής αριστεράς.

Ταυτόχρονα, όμως, σηματοδοτούν την ποιοτική μετεξέλιξη αυτής της σχέσης.

Η πολιτική και εκλογική αυτοδυναμία του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και η ιδεολογική του αυτονομία επικυρωμένη ξανά στις εκλογές του Ιούνη,

συνδέεται άρρηκτα με την μετεξέλιξη τουριζοσπαστικού ρεύματος από απλή και μονοδιάστατη αντιδεξιά άρνηση σε γνήσια και ηγεμονική δύναμη Ανεξάρτητου Εθνικού προσατολισμού, Δημοκρατικής Έμπνευσης και Σοσιαλιστικής Επαγγελίας και Πράξης.

Κάτω από αυτό και μόνο το κριτήριο οφείλουμε να δούμε την πορεία της Αλλαγής τον τελευταίο χρόνο.

5. Η περίοδος από το Συνέδριο μέχρι τον Μάρτη του '85, κυριαρχήθηκε από τις συνέπειες του αποτελέσματος των Ευρωεκλογών καθώς αυτό το τελευταίο πυροδότησε τις πολιτικές εξελίξεις.

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. με πρόσφατο ακόμη τον απόηχο του Συνεδρίου και των αποφάσεων του διατήρησε την πολιτική του αυτοδυναμία αλλά για πρώτη φορά αντιμετώπισε μείωση του εκλογικού του ποσοστού, με αποτέλεσμα ν'ανοίξει μια περίοδος αναπροσανατολισμού στόχων και προτεραιοτήτων τόσο σε επίπεδο κυβέρνησης, όσο και σε επίπεδο Κινήματος.

Η αποτύπωση των νέων αναγκών παρ'ότι συνδυάστηκε με εσωστρέφεια και έντονη κριτική και αυτοκριτική διάθεση υπήρξε ουσιαστική αν και όχι με άμεσα αποτελέσματα.

Οι εξελίξεις δικαίωσαν την πράγματι βαρυσήμαντη ανάλυση της 14η Συνόδου της Κ.Ε. που χαρακτήρισε στρατηγική ήττα της άρχουσας τάξης το αποτέλεσμα και αποτόλμησε μια αναλυτική εκτίμηση των θετικών και αρνητικών τους συνεπειών.

Τα κόμματα της Αντιπολίτευσης, μπήκαν σε νέα περίοδο ρευστότητας και ανακατατάξεων καθώς πήραν διαμετρικά αντίθετη θέση στις εκτιμήσεις τους για το αποτέλεσμα με κύριο γνώρισμα την ανασύνταξη της Δεξιάς (αλλαγή ηγεσίας - νέα αφετηρία για τελική ολομέτωπη ρήξη) και την ενθάρρυνση της παραδοσιακής αριστεράς ότι μπορεί να παίξει τον ποθούμενο ρυθμιστικό της ρόλο στην πορεία της Αλλαγής.

Είναι η περίοδος όπου διαφαίνεται ένα κενό στις πολιτικές εξελίξεις και οι πολιτικοί φορείς προετοιμάζουν τη χάραξη της γραμμής τους με ορίζοντα τιςβουλευτικές εκλογές και τα σημαντικά γεγονότα του 1985.

6. Το αποτέλεσμα των Ευρωεκλογών δεν έβαλε σε καμιά περίπτωση σε συνολική κρίση, δοκιμασία και αδιέξοδο την πορεία της Αλλαγής.

Η σχέση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. με το λαό και το ριζοσπαστικό κίνημα δεν έχασε την δυναμική και την προοπτική της.

Η στάση του λαού δεν ήταν στάση αποδοκιμασίας, άρνησης και αντιπαλότητας.

Ήταν στάση κριτικής τοποθέτησης, ανοχής και αναμονής. Η αδυναμία και το πρόβλημα βρίσκεται στο ίδιο το ΠΑ.ΣΟ.Κ. ως υποκείμενο της Αλλαγής και όχι στην ιδεολογική, στρατηγική και πολιτική του πρόταση.

Και διαφαίνονταν ανάγλυφα τα χαρακτηριστικά αυτής της κρίσης υποκειμένου :

- * Αδυναμία ενοποιημένης και αρθρωμένης πολιτικής στρατηγικής ανάμεσα σε προγραμματικούς στόχους και μέτρα πολιτικής
- * Κυβέρνηση - θεσμός, που αναπαράγει σε κάποια της τμήματα κυρίαρχα χαρακτηριστικά διαχείρισης ενάντια στην πολιτική της βούληση για δημοκρατικές ρήξεις και το κυβερνητικό της πρόγραμμα για θεσμικές και δομικές αλλαγές.
- * Αντιπολιτευτική διάταξη του κομματικού φορέα που θέτει εμπόδια στην πολιτική ενοποίηση και σύνθεση των επιμέρους πολιτικών.
- * εμφανής αδυναμία εξειδίκευσης και εφαρμογής στο χώρο (κοινωνία - θεσμοί) και στο χρόνο (πολιτική βημάτων - ενδιάμεσων στόχων) κρίσιμων στρατηγικών επιλογών.
- * εμπειρική και συχνά οργανωτιστική σχέση της οργάνωσης με την Κυβέρνηση, το Κράτος, το μαζικό κίνημα.
- * Υποβάθμιση των ιδεολογικών και πολιτικών όρων της μετάβασης.

Χαρακτηριστικά που δεν βοηθούσαν στην διαμόρφωση, διεύρυνση και ενεργοποίηση του λαϊκού συσχετισμού στο πολιτικό και κοινωνικό πεδίο, ούτε στην ανάπτυξη της νέας αντίληψης και στρατηγικής λαϊκής συμμετοχής στο μαζικό κίνημα.

Μια πρώτη απάντηση επιχειρήσαμε στην 15η Σύνοδο της Κ.Ε. (Γενάρης '85) με κεντρικές πολιτικές επιλογές.

1. Την επιλογή για άνοιγμα της οργάνωσης στην κοινωνία μέσα από τις Επιτροπές Στήριξης.
2. Την επαναδιατύπωση της στρατηγικής μας συμφωνίας με το μαζικό κίνημα.
3. την πολιτική ενοποίηση με το συντονισμό και τη διασύνδεση κυβέρνησης - οργάνωσης σε κεντρικό και νομαρχιακό επίπεδο.
4. τις Κυβερνητικές προτεραιότητες και το συντονισμό της Κυβερνητικής πολιτικής με την ενεργοποίηση των συλλογικών Κυβερνητικών οργάνων.
5. Την διαδικασία εκπόνησης του προγράμματος της νέας τετραετίας.
6. Το νομαρχιακό προγραμματισμό.

Επιλογές που, λόγω πολιτικής συγκυρίας, έτυχαν μερικής υλοποίησης στην προεκλογική περίοδο, δίνουν όμως μια εικόνα για το τι θα μπορούσε να σημαίνει κι από που να ξεκινήσει μια ασφαλώς και σαφώς πιο ολοκληρωμένη απάντηση στις σημερινές ανάγκες.

7. Στην ίδια περίοδο η Αντιπολίτευση στο σύνολο της υποταγμένη στη στρατηγικής μορφής κρίση της δεν κατάφερε να αρθρώσει πειστικό πολιτικό λόγο.

Η πορεία της τελεσίδικης απόφασης για αντιπολίτευση εφ'όλης της ύλης και μ'όλα τα μέσα υπήρξε η φυσική συνέπεια της εκτίμησης ότι "το ΠΑ.ΣΟ.Κ. καταρρέει μέσα από τις κοινωνικές και πολιτικές του αντιφάσεις".

Όμως η εναλλακτική στρατηγική τόσο για τη Δεξιά - αντιπασοκική συσπείρωση, αναμέτρηση μετωπική, χωρίς θετική πρόταση-, όσο και για την κομμουνιστική αριστερά - ζωτικός χώρος στ'αριστερά του ΠΑ.ΣΟ.Κ., ανάδειξη ρυθμιστικού λόγου, "συναινετικές διαδικασίες, απλή αναλογική - δεν μπορούσε να δημιουργήσει όρους ανάλρεσης της αυτοδυναμίας του ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Αυτός ο κοινός στόχος από διαφορετικές αφετηρίες, οδήγησε σε σχετικά νέες διεργασίες στο χώρο της Αντιπολίτευσης που είδε την "ευκαιρία" ν'αποκτήσει ξανά καθοριστικό λόγο στις πολιτικές εξελίξεις.

Με την απουσία στρατηγικής πρότασης, ήταν μοιραίο να επικεντρωθούν οι εξελίξεις στο γενικό πολιτικό πεδίο καθώς ενθαρρύνεται και ενισχύεται κάθε κλαδικό ή συντεχνιακό αίτημα και κάθε θεμιτή ή άκριτη διεκδίκηση που βρίσκει έκφραση στο μαζικό κίνημα.

Θεωρώντας την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας ως τον καταλυτικό παράγοντα που εν' όψει των εθνικών εκλογών μπορεί να αποδείξει την "χρεωκοπία" της Αλλαγής, τα κόμματα της Αντιπολίτευσης διαμορφώνουν την εκλογική τους στρατηγική. Η σίγουρη "επανεκλογή του Καραμανλή" θα επέτρεπε στη Νέα Δημοκρατία να προβάλλει την συναίνεση (συμφωνία και στον εκλογικό νόμο) ως πρόκριμα καλλίτερης διαχείρισης, με την αιτιολόγηση ότι το ΠΑ.ΣΟ.Κ. σύρθηκε στις θέσεις της και υποτάχθηκε στη δική της πρωτοβουλία, διεκδικώντας τον λεγόμενο κεντρώο χώρο.

Ενώ στην εκτός ΠΑ.ΣΟ.Κ. αριστερά θα επέτρεπε να οικειοποιηθεί τις φύγόκεντρες προς τα "αριστερά" δυνάμεις εξοβελίζοντας το ΠΑ.ΣΟ.Κ. από τα θεωρούμενα δικά της "χωράφια" που ασφαλώς εκτιμούσε σε σεβαστό ποσοστό του εκλογικού σώματος. Στόχος, λοιπόν, αλλαγή στο συσχετισμό των πολιτικών δυνάμεων με τη Δεξιά να στοχεύει στην εξουσία και την κομμουνιστική αριστερά στην αναίρεση της αυτοδυναμίας μας.

Στρατηγικά αυτό σήμαινε "αντιπολιτευτική στάση εφ' όλη της ύλης" με ταυτόχρονη όμως απουσία συνολικής εναλλακτικής πρότασης.

8. Διαψεύδοντας τη σχηματοποιημένη πραγματικότητα, το ΠΑΣΟΚ, από τον Μάρτη ως τον Ιούνιο του 85 επιχείρησε μια υπέρβαση στο γενικό πολιτικό πεδίο.

Με μια δυναμική, απρόσμενη σε πολλούς, και επεξεργασμένη συνολική κίνηση πετύχαμε μια τρίπτυχη παρέμβαση καθώς :

- * καταργήθηκε ο δυϊσμός εξουσίας σε επίπεδο πολιτειακής οροφής, κατάργηση με έντονα ιστορικά, πολιτικά και κοινωνικά αποτελέσματα,
- * ολοκληρώνεται η δημοκρατική αναθεώρηση του Συντάγματος που θεσμικά επικυρώνει την κατάργηση του δυϊσμού και διευρύνει τις εξουσίες του νέου μπλόκ που εκφράζει τη λαϊκή κυριαρχία,
- * ανανεώθηκε σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα για μια ακόμη τετραετία η πολιτική αυτοδυναμία της Αλλαγής με τη νέα Νίκη του Ιουνίου.

Η πρωτοβουλία του Μάρτη λειτούργησε ως καταλύτης
εθνικής και δημοκρατικής αφύπνισης .

Αφύπνισε και κινητοποίησε πολιτικά το μπλόκ' τής
δημοκρατικής παράταξης.

Ανάδειξε από τή σκιά και κατάκύρωσε στή συνείδηση
ευρύτατων λαϊκών δυνάμεων το κυβερνητικό έργο της
πρωτης τετραετίας που δεν είχε κατανοηθεί.

Αναβάπτισε το οραμα και τήν προοπτική της Αλλαγης όχι
ισως ως μια περισσότερο διασαφηνισμένη και επεξεργασμέ-
νη πρόταση αλλά εν δυνάμει διαμορφώσιμη.

Διέρρηξε τους ορους της τελευταίας περιόδου που περιγρά-
ψαμε δημιουργώντας ξανά βαθειά κρίση στις νεοπαγείς
αντιλήψεις της Αντιπολίτευσης.

Έτσι την ανάγκασε σε μιά άμυντική στάση καί σε ενά
δευτερευοντα ρόλο, ενώ παράλληλα δημιούργησε στό χώρο
της καθεστως πλήρους ρευστότητας και αστάθειας.

Ταυτόχρονα επικύρωσε τή συνέπεια του Π Α.Σ.Ο.Κ στη
λογική της στρατηγικής των επιμέρους δημοκρατικών
ρήξεων που έχουν αμεση αντανάκλαση στή συνολική
κίνηση της κοινωνίας μας και συσπειρώνουν τίς λαϊκές
δυνάμεις σε υπαρκτούς στόχους.

Μ'αλλα λόγια η επιλογή μας κινητοποίησε ένα λαϊκό συσχε-
τισμό στο πολιτικό κύρια πεδίο, επανέφερε την επι-
καιρότητα της Αλλαγής στο προσκήνιο , επανασύνδεσε

το φορέα της με το ριζοσπαστικό ρευμα και έδωσε ξανά
στο Π Α.Σ Ο.Κ. την πλήρη πρωτοβουλία στις πολιτικές
εξελίξεις.

Ολοκληρη η πορεία μέχρι τις εκλογές κυριαρχήθηκε
απ'αυτή τήν επιλογή και αποτέλεσε ενα απο τους κυρίους
μοχλούς τής προεκλογικής σύγκρουσης.

Η κοινωνία μας αποδέχτηκε με θαυμαστή ωριμότητα και
εμπιστοσύνη νέα πραγματικότητα, ενώ παράλληλα
βρήκε εκφραση η επερχόμενη πολιτική πόλωση στις
εκλογές.

9. Η εκλογική αναμέτρηση του Ιούνη του 1985 είχε τη μεγαλύτερη Εθνική, Πολιτική, Κοινωνική, Θεσμική και Ιδεολογική κρισιμότητα.

Το αποτέλεσμα της, ως αναμφισβήτητη καταγραφή και επικύρωση της λαϊκής ετυμηγορίας, είναι καθοριστικό τόσο για τη συνέχεια και την κλιμάκωση της ΑΛΛΑΓΗΣ όσο και για το ίδιο το περιεχόμενο, τη μορφή και το ρυθμό της.

Γι' αυτό η νίκη του ΠΑ.ΣΟ.Κ. εγγράφεται ως ΝΙΚΗ του λαού. Τα πολιτικά συμπεράσματα που απορρέουν απ' αυτή, έτσι όπως αναλυτικά διατυπώθηκαν στην ομιλία του Προέδρου στις 17η Σύνοδο της Κ.Ε. επιγραμματικά μπορούν να συνοψισθούν.

1. Ο λαός με σαφή αναμφισβήτητη και ουσιαστική πλειοψηφία που συνιστά το 46% ανταποκρίθηκε θετικά στο αίτημα της πολιτικής αυτοδυναμίας του ΠΑΣΟΚ καθώς και στο αίτημα της στρατηγικής και ιδεολογικής του αυτονομίας.

Είναι η ωριμή θέληση και η συνειδητή του απαίτηση να προχωρήσει και να στεριώσει η Αλλαγή με κύριο και βασικό μοχλό το ΠΑ.ΣΟ.Κ.

2. Η γέννηση, η πορεία, η ανοδος και η προοπτική του ΠΑ.ΣΟ.Κ. συνιστούν ένα πολιτικό και κοινωνικό φαινόμενο, με διάρκεια και μονιμότητα που συνδέεται άρρηκτα με την ιδιαιτερότητα της Ελλάδας και αποτελεί καρπό της κοινωνικής της εξέλιξης.

3. Η διπολική αναμέτρηση ανάμεσα στις δυνάμεις της συντήρησης και τις δυνάμεις της Αλλαγής, πολιτική έκφραση μιας αντικειμενικής πόλωσης που οριοθετεί δύο ασυμβίβαστες μεταξύ τους στρατηγικές δεν είναι πλαστή και κατασκευασμένη αλλά προϊόν των κοινωνικών αντιθέσεων και έχει συγκεκριμένα εθνικά, πολιτικά, ταξικά και ιδεολογικά χαρακτηριστικά.

4. Η έντονη πολιτική πόλωση υπήρξε κύριος στοιχείο της εκλογικής αναμέτρησης σε σχέση με τις ταξικές και ιδεολογικές όψεις της πόλωσης και ιδιαίτερα κάτω από το φως των τελευταίων εξελίξεων. Η ομαλότητα η δημοκρατία, οι θεσμοί, η συνταγματική τάξη έπαιξαν μεγάλο ρόλο στην επιλογή και τα κριτήρια του λαού

5. Η "Ψήφος στο ΠΑΣΟΚ" δεν μπορεί να ερμηνευτεί με δογματικό και μονομερή τρόπο.

Υπήρξε και αντιδεξιά ψήφος και ψήφος κριτικής συμπάρταξης στην μοναδική επεξεργασμένη πρόταση εξουσίας, υπήρξε ακόμη ψήφος εκσυγχρονιστική και μεταρρυθμιστική και ψήφος σοσιαλιστικής προοπτικής.

Έτσι εκφράστηκαν οι πολλές και σύνθετες ανάγκες της κοινωνίας μας, η απαίτηση να πετύχει και να προχωρήσει η Αλλαγή, η αποδοχή της πρότασης του ΠΑ.ΣΟ.Κ. ενάντια στην αδιέξοδη επιστροφή των αντιδραστικών και αντιλαϊκών δυνάμεων -στην εξουσία.

6. Η αντιστοίχιση κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων υπήρξε καθαρότερη μέσα από αυτή την εκλογική σύγκρουση.

Το έργο της Αλλαγής με αιχμή τις κοινωνικές παροχές και τα έργα υποδομής, την αποκέντρωση και τη λαϊκή συμμετοχή ανάδειξε την αξιοπιστία και απαίτησε την συνέχεια της πολιτικής μας, παρά τα λάθη, τις αδυναμίες και τις παραλείψεις της πρώτης τετραετίας. Βέβαια παρά τον σαφώς καθαρότερο ταξικό χαρακτήρα της αναμέτρησης τα πολιτικά και ιδεολογικά χαρακτηριστικά της δεν επέτρεψαν την αυθεντική καταγραφή της κοινωνικής πόλωσης στο εκλογικό αποτέλεσμα.

Έτσι, δημιουργήθηκε μια ρευστότητα εύκολων και οριακών μετατοπίσεων ενώ ταυτόχρονα αναδείχτηκαν κοινωνικές συμμαχίες μέσα από την πολιτική πόλωση χωρίς αυθεντική ταξική αντιστοίχιση.

7. Η ήττα της Δεξιάς, υπήρξε ήττα της αναξιοπιστίας της, της εξάρτησης των απροκάλυπτων μονεταριστικών προοπτικών, του "νεοφιλελευθερισμού" και της αποθέωσης του ατομικού, καταναλωτικού πρότυπου. Υπήρξε ταυτόχρονα ήττα της ιστορικά χρεωκοπημένης ηγεσίας της, της ταύτισης με τα συμφέροντα της οικονομικής ολιγαρχίας, του ρεβανσισμού.

8. Ο Λαός με την ψήφο του αποδοκίμασε την ανιστόρητη ταύτιση της Δεξιάς με το ΠΑ.ΣΟ.Κ., τη θεωρία των "δύο μονομάχων" το μονομέτωπο εκλογικό αγώνα της παραδοσιακής αριστεράς κατά του ΠΑ.ΣΟ.Κ... Θεώρησε ότι το δίλημμα "ΠΑ.ΣΟ.Κ.

ή Ν.Δ.", "Αλλαγή ή Απαλλαγή γίνεται αντιπαράθεση δύο ριζικά διαφορετικών προτάσεων".

9. Το 41% της Ν.Δ. από τη μια μεριά παρουσιάζει την οριακή αύξηση που προέρχεται από την αφομοίωση της ακροδεξιάς. Από την άλλη μεριά όμως αποτελεί προϊόν της πόλωσης καθώς διατήρησε σημαντικές λαϊκές δυνάμεις εγκλωβισμένες στο συνασπισμό εξουσίας της άρχουσας τάξης. Η πολιτική πόλωση απόρροια και της αδυναμίας του ΠΑ.ΣΟ.Κ. στην πρώτη τετραετία να συνθέσει και ν'απελευθερώσει κύρια στις "παραδοσιακές δεξιές" περιοχές τις κοινωνικές δυνάμεις της Αλλαγής καθώς και η φθορά από τις κρυφές και συντεχνειακές εκρήξεις της ΕΔΕ έδωσαν τη δυνατότητα στη Δεξιά να σφυρηλατήσει την απαιτούμενη εκλογική συμμαχία της οικονομικής ολιγαχίας.
10. Το 46% του ΠΑ.ΣΟ.Κ. διατηρεί μια αξιοθαύμαστη ισορροπία ανάμεσα στις αστικές, ημιαστικές και αγροτικές περιοχές, καταρρίπτει το μύθο της μεγάλης πτώσης στα μεγάλα αστικά κέντρα και έχει μια σαφή κοινωνική προέλευση που δίνει στο ΠΑ.ΣΟ.Κ. μονιμότερα χαρακτηριστικά κοινωνικής αντιστοίχισης. Αγρότες, εργάτες, υπάλληλοι, μισθωτοί, επιστήμονες, νεολαίοι, γυναίκες, αποτελούν τη συνεκτική του βάση.
11. Στους αρνητικούς συντελεστές για το ΠΑ.ΣΟ.Κ. καταγράφονται η κρίση αξιοπιστίας που σε κάποιο ποσοστό του λαού δημιουργούν ορισμένες αρνητικές όψεις της Κυβερνητικής πράξης καθώς και το ύψος και ήθος, το "πρόσωπο" δηλαδή της εξουσίας.

Η διαφορά ανάμεσα στην εξαγγελία και την υλοποίηση, η συχνή στομφώδης αντιδεξιά φρασεολογία που ταυτόχρονα αφήνει αλώβητους τους θήλακες εξουσίας της άρχουσας τάξης, η αναπαραγωγή κάποιων όψεων της πελατειακής σχέσης, η καθημερινή φθορά στη σχέση πολίτη - κράτους η αντίφαση και το διαφορετικό πρόσωπο στον πολιτικό διάλογο, η αλληλοσύνδεση και διαπλοκή των επιπέδων που ασκείται η εξουσία, είναι ορισμένες επι μέρους εκφράσεις αυτής της αρνητικής εικόνας.
12. Η εκλογική μας τακτική να δώσουμε τη μάχη "με το Λαό για το Λαό" είχε θετική ανταπόκριση. Η οργάνωση, στο σύνολο της σχεδόν, ανταποκρίθηκε με συνέπεια και αποτελεσματικότητα, που παρόμοια είχε να εμφανίσει από τις εκλογές του '81. Η αξιοποίηση των επιτροπών στήριξης, το προεκλογικό μας

υλικό, η κινητοποίηση ετεροδημοτών και μεταναστών, η κατάργηση του σταυρού, η χρήση του έργου της Αλλαγής, η εμμονή σε προγραμματικές θέσεις και η άρνηση στην υποσχესιολογία έπαιξαν ιδιαίτερα θετικό ρόλο.

10. Θα ήταν ιστορικό ατόπημα για μας να θεωρήσουμε ότι με την επιτυχημένη υπέρβαση που επιχειρήσαμε από το Μάρτη μέχρι τις εκλογές στο γενικό πολιτικό πεδίο, αντιστρέψαμε ή μετασχηματίσαμε την "κρίση υποκειμένου" που περιγράψαμε προηγούμενα.

Αυτό θα σήμαινε, συνέχιση της ίδιας πολιτικής που την αναπαράγει, αναμονή νέων κεντριών πολιτικών ζητημάτων για νέα εκλογική νίκη, αναστολή της πορείας μετάβασης με την αδυναμία να μετασχηματίσουμε παγιωμένα χαρακτηριστικά και δομημένες ισορροπίες που θέτουν περιοριστικούς παράγοντες στην Αλλαγή και την εκφυλλίζουν σε απλή διαχείριση και νομή της εξουσίας.

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν έχει αντικειμενικά τη δυνατότητα, λόγω της φυσιογνωμίας και της δομής του αλλά κύρια λόγω της κοινωνικής του αναφοράς και της σχέσης με το ριζοσπαστικό κίνημα να μετεξελιχθεί είτε σε δυτικού τύπου σοσιαλδημοκρατικό φορέα (κρατικοποίηση του κόμματος) είτε σε φορέα υπαρκτού τύπου "σοσιαλιστικής" αλλαγής (ταύτιση με το Κράτος).

Οι ανάγκες της συγκυρίας και της 2ης τετραετίας, είναι ανάγκες εξειδίκευσης στρατηγικής, νέας πολιτικής γραμμής, νέας διάταξης δυναμικού, νέας οργανωτικής πολιτικής.

Απαιτούν σημαντικές πολιτικές και οργανωτικές τομές που θα διασφαλίσουν την αναίρεση και το ξεπέρασμα των μόνιμων αντιφάσεων που κινούν το ΠΑ.ΣΟ.Κ. της πρώτης δεκαετίας.

Στην αφετηρία τους οι ανάγκες του ΣΗΜΕΡΑ, αυτή την προϋπόθεση και δέσμευση ταυτόχρονα συμπεριλαμβάνουν.

ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

Στην αφετηρία αυτής της προσπάθειας βρίσκονται οι ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας στο ιστορικό σημείο 1985 και η προοπτική της ριζικής αλλαγής.

Οι δυνατότητες, οι αντιφάσεις, οι κυρίαρχες τάσεις, τα σύγχρονα αιτήματα που προβάλλουν οι κοινωνικές δυνάμεις της Αλλαγής, σε συνδιασμό με την πορεία μετάβασης.

Τα γενικά χαρακτηριστικά της κοινωνικής δομής βρίσκονται σε συμφωνία με τις εκτιμήσεις της 5ης Συνόδου της Κ.Ε. και του Συνεδρίου και δε θα τα επαναλάβουμε.

Θεωρούμε δεδομένα και ορατά τα σημάδια της εξάρτησης, της περιφερειακής δομής και της υπανάπτυξης στον κοινωνικό σχηματισμό.

(εξαρτημένη εκβιομηχάνιση, άνιση ανταλλαγή, στρεβλή και ανισόμερη ανάπτυξη, εξωστρέφεια και αποδιάρθρωση της οικονομίας, εξαρτημένο αυταρχικό και συγκεντρωτικό κράτος, εκτεταμένη παραοικονομία και παρασιτισμός, πολιτιστική εισβολή και αλλοτρίωση,...)

Εκείνο που μας ενδιαφέρει πρώτιστα είναι ν'ανιχνεύσουμε τα όρια των αλλαγών και των διαφοροποιήσεων που σε σχέση με την προδικτατορική περίοδο, και την μεταπολίτευση πραγματοποιούνται στο κοινωνικό σώμα.

Θα ήταν λάθος να ερμηνεύσουμε την πολιτική, κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα με όρους 1964 ή 1974.

Η πορεία της ανάπτυξης των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής, η ανάπτυξη ή η ύφεση στην οικονομία, οι διαδοχικές φάσεις που διατρέχουν τα εθνικά θέματα, η δικτατορική εμπειρία, η ρευστοτητα ή η στασιμότητα στην διαμόρφωση των πολιτικών σχηματισμών, η ορμητική είσοδος νέων κοινωνικών δυνάμεων στο προσκήνιο, η συνειδητοποίηση των μηχανισμών της εξάρτησης εξωτερικών και εσωτερικών, η πάλη των ιδεών η πολυπλευρική κοινωνική κρίση, και πολλοί άλλοι παράγοντες συνθέτουν και διαμορφώνουν του όρους αυτής της διαφοροποίησης.

Η αντίστοιχη αντανάκλαση στην διαμόρφωση των ταξικών σχέσεων, η πολιτική αντιστοίχιση των κοινωνικών δυνάμεων και τα χαρακτηριστικά που παίρνει κάθε φορά ο πολιτικός και κοινωνικός ριζοσπαστισμός, είναι υπόθεση που ξεπερνά τους στοχους αυτής της εισήγησης.

Θεωρώντας ότι το ΠΑ.ΣΟ.Κ. αποτελεί τη μόνιμη και σταθερή συνιστώσα που παρεμβαίνει από τη μεταπολίτευση στο χώρο του ευρύτερου λαϊ-

κού κινήματος και σε διαλεκτική σχέση με τις συντελούμενες αλλαγές και διαφοροποιήσεις στην κοινωνική οργάνωση, εδώ θα σταθούμε μόνο στην επιγραμματική επισήμανση των σύγχρονων αναγκών και τη σχέση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. μ'αυτές.

12. Το πρώτο ζήτημα είναι αν και σε ποιο βαθμό υπάρχει ουσιαστική διαφοροποίηση στην κοινωνική οργάνωση μετά από τέσσερα χρόνια διακυβέρνησης της χώρας από το ΠΑ.ΣΟ.Κ.. Η απάντηση είναι καταφατική.

Το αίτημα για κοινωνική Αλλαγή που δημιουργήθηκε μέσα στις συνθήκες της μεταπολίτευσης και βρήκε έκφραση στη στρατηγική πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. με την πολιτική της πρώτης τετραετίας μπήκε αργά αλλά σταθερά στο δρόμο της υλοποίησης.

Η άσκηση της εξουσίας από το ΠΑ.ΣΟ.Κ. έχει έμφανη φιλολαϊκά χαρακτηριστικά και σαφή ταξικό προσανατολισμό υπέρ των ασθενέστερων τάξεων και στρωμάτων.

Ταυτόχρονα, όχι χωρίς δυσκολίες, διαμορφώθηκε μια εξωτερική πολιτική με γνώμονα μια αυτόνομη εθνική στρατηγική.

Οι αλλαγές της πρώτης τετραετίας δημιούργησαν μια νέα κατάσταση. Εδώ γίνεται όμως η πρώτη κρίσιμη παρατήρηση:

Η Αλλαγή επεκτάθηκε κατ'εξοχή στο εποικοδόμημα, χωρίς ακόμη να έχει προχωρήσει σε μετασχηματισμό της κοινωνικο-οικονομικής βάσης, δηλ. σε νέες σχέσεις παραγωγής και στην αυθεντική και ισομερή ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων.

Σ'αυτό συντέλεσαν τόσο η διεθνής πολιτική και οικονομική συγκυρία η διαρθρωση και η έκταση της οικονομικής, θεσμικής, κοινωνικής και πολιτιστικής κρίσης, όσο και οι υποκειμενικές αδυναμίες στη συγκρότηση του υποκειμένου της Αλλαγής (εργαζόμενοι - μαζικό κίνημα - ΠΑ.ΣΟ.Κ.).

Στα πλαίσια αυτά:

1. Η στρατηγική των επί μέρους δημοκρατικών ρήξεων βρήκε έκφραση κύρια σε πολιτικό-θεσμικό επίπεδο και όχι στο κοινωνικό-οικονομικό και πολιτιστικο-ιδεολογικό.
2. Οι θεσμικές αλλαγές έδωσαν το νέο πολιτικό στίγμα, το "δείγμα γραφής" δεν συνοδεύτηκαν όμως από αντιστοιχη ιδεολογική κυ -

ριαρχία και κοινωνική αποτύπωση που να συνεγείρει το λαϊκό συσχετισμό.

Η αλλαγή στην οικονομία πέτυχε να κρατήσει τον κατήφορο να σταθεροποιήσει σχετικά τα μεγέθη της ενώ παράλληλα προήγαγε σε καποιες όψεις της εξυγίανσης,

Δεν κατάφερε όμως να παρέμβει στις σχέσεις παραγωγής, και προωθήσει ικανοποιητικά το σχέδιο για παραγωγική αναδιάρθρωση, ούτε να χτυπήσει στη ρίζα του τον παρασιτισμό και την φεουδαρχία.

Το νέο αναπτυξιακό πρότυπο στηρίχτηκε σε μια σχετικά γρήγορη αποκέντρωση και θεσμοθέτηση της λαϊκής συμμετοχής που οδήγησε στη διαμόρφωση του 1ου πενταετούς.

Δεν αντέστρεψε όμως τις αρνητικές όψεις της υπανάπτυξης και για δεκαετίες εμπέδωσε η εξουσία της Δεξιάς, στον επιθυμητό ρυθμό και βαθμό.

Η αλλαγή στο κράτος περιορίστηκε κύρια σε αποσπασματικές ρεμβάσεις που δεν επέτρεψαν τη μετατροπή του σε παραγωγικό μοχλό, την εξάλειψη φαινομένων γραφειοκρατίας και υδροκεφαλισμού και δεν ανταποκρίθηκαν στις ανάγκες του παραγωγικού εκσυγχρονισμού.

Στα ζητήματα εκδημοκρατισμού στην πολιτική και κοινωνική ζωή, την ισονομία και την ισοπολιτεία, την κοινωνική πολιτική, το έργο της Αλλαγής περισσότερο εμφανές και αποτελεσματικό, έδωσε την κύρια θετική της όψη αλλάζοντας σημαντικά την καθημερινή ζωή του πολίτη.

Ες οι συνοπτικές εκτιμήσεις προσδιορίζουν και τις κύριες αιτίες, που βάσει επιτακτικά η πορεία της Αλλαγής στη νέα πραγματικότητα:

Παρέμβαση στις παραγωγικές σχέσεις και ένταξη στην αναπτυξιακή πολιτική, που εγγαθιδρύει την αυτοδύναμη ανάπτυξη

Αναβάθμιση ιδεολογικών και πολιτικών όρων της μετάβασης
Εμπρακτος "κοινωνικός πειραματισμός"

- * Αναδιάρθρωση παραγωγικού δυναμικού και παραγωγικές επενδύσεις από τον ιδιώτη, το Κράτος, τους κοινωνικούς φορείς.
- * Να προχωρήσει η Αλλαγή στο Κράτος με άλλους γρηγορότερους ρυθμούς.
- * Να ουσιαστικοποιήσουμε περισσότερο τη λαϊκή συμμετοχή και τους θεσμούς που την εκφράζουν άμεσα στην κοινωνική μονάδα.

13. Από τη μεταπολίτευση μέχρι το 1981 οι κοινωνικές δυνάμεις της Αλλαγής συγκροτήθηκαν πάνω σε μια αντιδεξιά συνείδηση, που επέβαλε να μετασχηματιστεί σε συγκεκριμένη σοσιαλιστική πράξη.

Η αδυναμία όλων των φορέων της Αριστεράς και κατ'επέκταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. να προχωρήσουν, σ'όλο αυτό το διάστημα, πέρα από την πολιτική συγκρότηση της Ε.Λ.Ε. και στην ανατροπή των κληρονομημένων, παραδοσιακών αντιλήψεων και πρακτικών, σε επίπεδο κοινωνικής πράξης, όρθωσε σημαντικό εμπόδιο στην πορεία της Αλλαγής.

Κατά τη διάρκεια της πρώτης τετραετίας, η συγκρότηση της Ε.Λ.Ε. σηματοδεύτηκε απ'αυτή την κυρίαρχη αντίφαση:

Ενώ το μπλοκ των κοινωνικών δυνάμεων της Αλλαγής ηγεμόνευε σε επίπεδο πολιτικής πρότασης και πολιτικού προγράμματος μέσα από τη μοναδική αξιόπιστη και φερέγγυα στρατηγική πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ., δεν έβρισκε όμως αντίστοιχη αντανάκλαση στο κοινωνικο-ιδεολογικό πεδίο, μ' άλλα λόγια στην κοινωνική πρακτική με σοσιαλιστική προοπτική.

Έτσι, επιβίωσαν και συχνά κυριάρχησαν οι αρνητικές όψεις, που απορρέουν από την κοινωνική δομή και συγκρότηση της ελληνικής κοινωνίας:

Η "πελατειακή σχέση" και ο "παλιοκομματισμός" στην πολιτική δομή

Η "συντεχνιακή συγκρότηση" και ο "οικονομισμός" στην διεκδίκηση
Ο ιδιόμορφος "καταναλωτισμός" στον τρόπο ζωής

Ο "κρατικισμός" ως κυρίαρχη ιδεολογία και κοινωνική αναφορά

Η "αντιπαραγωγική και διαμεσολαβητική οικονομική συμπεριφορά" ως απόρροια της δομής της οικονομίας μας

Ο "τεχνοκρατισμός", που συνυπάρχει με την όψιμη "καπιταλιστικοποίηση" της κοινωνίας μας

Κατά συνέπεια οι ρήξεις που επιχειρούνται στο πολιτικό πεδίο ανακατανέμουν τις σχέσεις Εξουσίας ανάμεσα στις δυνάμεις της Αλλαγής, χωρίς αντίστοιχα και να τις επανατοποθετούν στην παραγωγική διαδικασία.

Αναπαράγονται μ' αυτό τον τρόπο οι όψεις της ίδιας αντίφασης:

- * Η ποθητή ανακατανομή του εισοδήματος δεν συνοδεύεται κι από επέκταση της οικονομικής βάσης.
- * Η θεσμική κατοχύρωση της λαϊκής συμμετοχής και απόφασης δεν συνοδεύεται από αντίστοιχη κινητοποίηση κι ενεργό συμμετοχή της ίδιας της κοινωνίας.
- * Η πορεία για κατάκτηση της εθνικής ανεξαρτησίας δεν συνοδεύεται από την συνειδητοποίηση των βημάτων και των συνεπειών.
- * Η αποκέντρωση Εξουσιών και πόρων δεν προϋποθέτει και την παραγωγική τους επένδυση και την ντε-φάκτο προαγωγή του κοινωνικού συμφέροντος πάνω στο ατομικό.
- * Η ανάγκη της αποδυνάμωσης και του εκσυγχρονισμού του Κράτους δεν προϋποθέτει αυτόματα και την άλλη σχέση του πολίτη μ' αυτό.
- * Η ισονομία, η ισοπολιτεία, η εξυγίανση της δημόσιας και της κοινωνικής ζωής, δεν προϋποθέτει την εύκολη αποδοχή αξιοκρατικών και διάφανων διαδικασιών από πολίτες που βρίσκονται για δεκαετίες στο περιθώριο.

Εδώ βρίσκεται η συγκρότηση του υποκειμένου της Αλλαγής.

Σήμερα, μπαίνει επιτακτικό το δίλημμα:

Η συγκρότηση της Ε.Λ.Ε. θα εξακολουθήσει να γίνεται κυρίαρχα με όρους Εξουσίας, ή θα διαμορφώσει όρους κοινωνίας;

Η απάντηση στο ερώτημα είναι προφανής:

Στροφή στην κοινωνία, εκεί που διαμορφώνονται οι λαϊκοί και κοινωνικοί συσχετισμοί, στις κοινωνικές καταγραφές. Να μεταβούμε από το κυρίαρχο κι εμπεδωμένο στη συνείδηση του Λαού πολιτικό πρόγραμμα της Αλλαγής στην κοινωνική και ιδεολογική κυριαρχία των ιδεών και των πολιτικών θέσεων και στην ανατροπή των κοινωνικών πρακτικών, που οθρώνουν φραγμούς στις επί μέρους αλλαγές.

14. Στο μαζικό κίνημα είναι πρόδηλη η αντανάκλαση αυτής της πραγματικότητας κατά την πρώτη τετραετία.

Η συνδικαλιστική πρακτική συχνά δεν μπορεί να διαχωρίσει το γενικό από το ειδικό, το εθνικό από το στενά οικονομικό, το πολιτικό από το συντεχνιακό αίτημα.

Η πάλη στους θεσμούς συχνά εξαντλείται στη νομή και κατανομή Εξουσίας, χωρίς να ενδιαφέρεται και τόσο για την ουσιαστική της άσκηση, που απαιτεί ενεργό και άμεσα παρόν Κίνημα κι όχι "δι' αντιπροσώπων εκπροσώπηση".

Πολλές φορές η κρατική Εξουσία απωθεί το μαζικό κίνημα στο περιθώριο και κάποτε η αντίδραση των μαζικών εκφραστών του είναι η σύμφυση διαφορετικών εξουσιών και η κατάληψή τους "εξ εφόδου".

Έτσι εμποδίζεται η αναγόρευση των αντιπροσωπευτικών θεσμών σε αυτόνομους πόλους άσκησης εξουσίας και εκφυλλίζεται η παρουσία τους σε ομάδες πίεσης και αιτημάτων προς την πολιτική Εξουσία.

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. κυριάρχησε σ' όλες σχεδόν τις μορφές του μαζικού κινήματος στην πρώτη τετραετία, γεγονός πρωτοφανές για αριστερό Κίνημα με κυβερνητικές ευθύνες.

Ταυτόχρονα νοιώθει περήφανο για την μοναδική ιστορικά συμβολή του στην ανάπτυξη του μαζικού κινήματος.

Όμως, ασφαλώς, δεν είναι και το ίδιο άμοιρο από τις ευθύνες της παρουσίας αυτών των φραγμών στους ρυθμούς της Αλλαγής.

Δεν καταφέραμε να μετασχηματίσουμε τις αντιθέσεις προς την κατεύθυνση της κύριας αντίθεσης με την άρχουσα τάξη.

Να δώσουμε νέο προσανατολισμό και νέα επαναστατική πρακτική μέσα στο μαζικό κίνημα, που να συνθέτει τις ενδοταξικές αντιθέσεις της Ε.Α.Ε. στην κατεύθυνση της ριζικής αλλαγής.

Έτσι, κάποιες πολιτικές παρεμβάσεις της άρχουσας τάξης για ανασυγκρότηση των συμμαχιών της, είχαν θετικό γι' αυτή αποτέλεσμα, καθώς δίπλα στην κοινωνική της βάση (ολιγαρχία, μεσάζοντες, δυναμικά ερείσματα στο Κράτος...) τοποθετούνται "ανυπόμονα" μεσοστρώματα, "πολιτικές" συντεχνίες και τμήματα εργαζομένων.

Η ανάγκη του Σήμερα βρίσκεται στην επαναδιατύπωση της στρατηγικής συμφωνίας ανάμεσα στο ΠΑ.ΣΟ.Κ. και το μαζικό κίνημα, για συμπόρευση, αυτονομία, συμπαράταξη, αλληλοτροφοδότηση και κοινωνική αλλαγή.

15. Μέσα στη σύνθετη και αντιφατική κοινωνική πραγματικότητα η πολιτική αντιστοίχιση των κοινωνικών δυνάμεων της Αλλαγής, ούτε μηχανιστικά ευθύγραμμη είναι, ούτε δεδομένη.

Σε επίπεδο πολιτικού συσχετισμού, οι τέσσερις διαδοχικές εκλογικές καταγραφές ανάδειξαν το ΠΑ.ΣΟ.Κ. σε μόνιμη συνιστώσα και σταθερά στον ευρύτερο χώρο του αριστερού κινήματος, ενώ διαρκώς αναπαράγονται συνθήκες ρευστότητας στους υπόλοιπους πολιτικούς σχηματισμούς σε συνεχή κρίση στρατηγικής και φυσιογνωμίας.

Η μεγάλη δυναμική, αλλά και η πηγή των αδυναμιών της συγκρότησης του ΠΑ.ΣΟ.Κ. βρίσκεται στη μοναδική του ικανότητα, μέσα από τη στρατηγική του πρόταση, ν' ανταποκρίνεται, να ενσωματώνει και να μετασχηματίζει και τα τέσσερα προοδευ-

τικά ρεύματα, που διαπερνούν την Ελληνική κοινωνία και είναι όψεις του πολιτικού και κοινωνικού ριζοσπαστισμού των λαϊκών στρωμάτων.

1. Στο κυρίαρχο πολιτικά ρεύμα, που διαμορφώνεται γύρω από το σύγχρονο σοσιαλιστικό αίτημα, που αποτελεί την ώριμη και πρωτοπόρα συνείδηση του αγώνα των λαϊκών δυνάμεων με ολοκληρωμένα εθνικά, ταξικά, πολιτικά και ιδεολογικά χαρακτηριστικά. Το περιεχόμενό του αντανάκλα ολόκληρη η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και το Πολιτικό του Πρόγραμμα, η φυσιογνωμία, η ιδεολογία και η στρατηγική του.
2. Στο εκσυγχρονιστικό - μεταρρυθμιστικό ρεύμα, που αντανακλά στις νέες ανάγκες της καπιταλιστικής "ανάπτυξης" και διαμορφώνεται ως αίτημα νέων κοινωνικών στρωμάτων και οριοθετήσεων για εκσυγχρονισμό, ευρωπαϊκού τύπου εκδημοκρατισμό, αλλαγές για πιο παραγωγικό και σύγχρονο Κράτος, επιβολή τεχνοκρατικών αντιλήψεων στη διαχείριση και τη νομή της Εξουσίας.
3. Στο ιστορικό αντιδεξιό - δημοκρατικό ρεύμα, που συγκροτήθηκε και αναπτύχθηκε μέσα από την ίδια τη δομή και τη συγκρότηση του μετεμφυλιακού Κράτους, ως καθαρά πολιτικό αίτημα ενάντια στην αυταρχική, αντιλαϊκή και μονοκομματική νοοτροπία και πολιτική της Δεξιάς, με προβολή του ιστορικού και πολιτικού εποικοδομήματος, με διαταξικό κοινωνικό υπόβαθρο και με πολιτική ανατροφοδότηση της "δημοκρατικής παράταξης", κύρια από πολιτικές συγκρούσεις και αντιπαραθέσεις, με υποβάθμιση του κοινωνικοοικονομικού στοιχείου.
4. Στο παραδοσιακό αριστερό αίτημα, που τροφοδοτεί για δεκαετίες η αριστερά και που εκφράζεται κύρια μέσα από την κατάληψη του Κράτους από τις λαϊκές δυνάμεις, τις βασικές γραμμές της Ευρωκεντρικής στρατηγικής και το αίτημα για ισοπολιτεία, ισονομία, δημοκρατία, κοινωνική δικαιοσύνη ως ιστορικό αποτέλεσμα της πολιτικής και στρατιωτικής ήττας στον εμφύλιο πόλεμο.

Η πορεία της πολιτικής συγκρότησης των δυνάμεων της Ε.Λ.Ε. στο πλαίσιο του Δημοκρατικού Δρόμου, προϋποθέτει τη σύνθεση και το μετασχηματισμό των αντιθέσεων στο εσωτερικό της, έτσι ώστε όλες οι τάσεις που επισημαίνουμε να ενσωματώνονται και να μετασχηματίζονται μέσα από το σύγχρονο σοσιαλιστικό αίτημα. Εδώ είναι το πεδίο της δράσης του ΠΑ.ΣΟ.Κ. ως Φορέα της σοσιαλιστικής Αλλαγής.

Αυτή η επίπονη διαδικασία στην πρώτη τετραετία συνάντησε σοβαρά εμπόδια. Όχι μόνο από τις αρνητικές αντικειμενικές όψεις της κοινωνικής δομής, αλλά και από την ίδια τη νομή και διαχείριση της Εξουσίας.

Έτσι, ιδιαίτερα τον τελευταίο χρόνο, η εσωτερίκευση των κοινωνικών αντιφάσεων και ρευμάτων στο Κίνημα αναπτύχθηκε στο βαθμό που η μορφή και οι προτεραιότητες της πολιτικής Εξουσίας έδινε στην Κυβερνητική πράξη αποκλειστική προτεραιότητα και το Κίνημα λειτουργούσε σε "κενό καθοδήγησης και προσανατολισμού".

Αυτό δημιουργούσε πολυδιάσπαση στην πολιτική γραμμή, αποδυνάμωση του Ενιαίου Κέντρου Καθοδήγησης και οριζόντια διάταξη Κέντρων Εξουσίας, αδυναμία διαμόρφωσης αυτόνομου πολιτικού λόγου από το Κράτος.

16. Αυτή η πραγματικότητα αποτύπωσε τα σημάδια της σ' αυτό που χαρακτηρίσαμε προηγούμενα "κρίση πολιτικού υποκειμένου".

Έτσι σ' ολόκληρη, σχεδόν, την τετραετία:

- * Η σχέση Κυβέρνησης - Οργάνωσης καθορίζεται από την κυρίαρχη και καταλυτική παρουσία της Κυβερνητικής Εξουσίας και την αμυντική και ετεροπροσδιορισμένη απ' αυτή κίνηση της οργάνωσης.
- * Η οργάνωση με αισθητό το καθοδηγητικό κενό, εμφανίζει δυστοκία στο να αρθρώσει μια νέα σχέση με το μαζικό κίνημα, ταλανίζεται συχνά από ισχυρές παραδοσιακές πρακτικές και καταβολές στο εσωτερικό της και περιορίζεται να διαμορφώνει στο περιθώριο τις σχέσεις της με κρατικά κέντρα

εξουσίας απ'ευθείας προσβάσεις διαμεσολαβητικού τύπου.

Η εικόνα της οργάνωσης σήμερα στα πλαίσια αυτά εμφανίζει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά:

1. Είναι άνιση σαν πολιτική συγκρότηση (απόρροια του αυτοπροσδιορισμού). Κινητοποιείται κυρίως από γενικές πολιτικές κινήσεις και τοποθετείται στο γενικό πολιτικό κλίμα.
2. Έχει προχωρημένες και υποβαθμισμένες οργανωτικά περιοχές και χώρους.
3. Συχνά προσδιορίζεται με βάση την εξυπηρέτηση εξατομικευμένων μέχρι συντεχνειακών συμφερόντων στην κοινωνία.

Η ανάγκη του Σήμερα για την οργάνωση ξεκινά από την επανασυγκρότηση και λειτουργία του Ενιαίου Καθοδηγητικού Κέντρου ως Κέντρου σχεδιασμού και απόφασης για ολόκληρη την πορεία της Αλλαγής.

Αυτό σημαίνει:

- * Πολιτική ενοποίηση και σύνδεση στα πλαίσια του Κινήματος όλων των εκφράσεων του ΠΑ.ΣΟ.Κ. (Κυβέρνηση, Οργάνωση, Κοινοβουλευτική Εκπροσώπηση, μαζικά στελέχη, στελέχη διαταγμένα στον Κρατικό μηχανισμό).
- * Υλοποίηση της απόφασης της 9ης Συνόδου για τη σχέση με την Κυβέρνηση, το Κράτος, το Μαζικό Κίνημα.
- * Δημιουργία όρων παραγωγής και αναπαραγωγής ιδεολογίας και στελεχών.
- * Υλοποίηση της θεμελιώδους πρότασης του Συνέδριου για μετατροπή της Οργάνωσης
σε τόπο συγκροτούμενης συνείδησης
σε χώρο μόνιμης εκπόνησης πολιτικών
σε ενοποιητικό μοχλό για τις κοινωνικές δυνάμεις της Ε.Λ.Ε..

Η στρατηγική ανασυγκρότηση σ' αυτή την κατεύθυνση όλων ανεξάρτητα των δυνάμεων του Κινήματος, είναι το μήνυμα των καιρών. Απ' αυτό θα κριθεί σε μεγάλο ποσοστό η συνέχιση και ολοκλήρωση της Αλλαγής.

17. Η στροφή στην κοινωνία δεν μπορεί να υποταχθεί σ' επιλογές από τα πάνω.

Απαιτεί ανατροπή πολιτικών και κοινωνικών πρακτικών.

Απαιτεί μια γνήσια και πολύπλευρη πολιτιστική επανάσταση.

Μια κίνηση της κοινωνίας από τα κάτω.

Σ' αυτό το αίτημα που ενσωματώνει όλες τις ανάγκες και που καλύπτει όλες τις επιλογές, οφείλει σήμερα να δώσει απάντηση η 18η Σύνοδος της Κ.Ε..

Να δημιουργήσει τους όρους, ώστε το Πολιτικό Πρόγραμμα της Αλλαγής να γίνει υπόθεση ολόκληρης της κοινωνίας.

Και για να γίνει αυτό, πρέπει πρώτιστα να γίνει καθημερινή πράξη μέσα στο ίδιο το ΠΑ.ΣΟ.Κ..

Εδώ βρίσκεται κι ο όρος-κλειδί για την επίτευξη των στόχων του λαϊκού κινήματος.